

Nyíltér *)

Alulírott köztudomására hozom, hogy az általam Vácott felépített Jesiva-internátus 75 talmudista befogadására **כמה כספים שלחן מנורה**-val felszerelve, teljesen készen áll. Az intézet megnyitását, melyet **ה'תר"ח** terveztem, közbejött akadályok miatt bizonytalan időre elhalasztom. Budapest, 5691 Chesvan havában.
Hersch Samu
háztulajdonos.

*) Ezen rovatban közölteért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Székely Jenő

női-, férfi- és gyermek-
fehérnemű
és gyermekruha
különlegességek üzlete
IV., Petőfi Sándor ucca 9.
Telefon: Aut. 890-46.

Tomché Jesivész kim.

(Folyt. a 14. oldalról)

Kisvárda: Szeferád imaház: Scharf Adolf 8, Landau Mór rabbi, Fleischmann Dániel, Fleischmann Kain, Friedmann Bernát, Grünfeld Samu, Jakobovits Emánuel, Mandel Benjámin, Stern Mózes faipar 5-5, Krausz Sám. (Miskolc) 4, Burger S., Fleischmann Izráel, Frenkel Bernát, id. Weisz Samu 3-3, Jakobovics S., 2.50, Burger Zoltán 2.36, Bernát H., Deutsch Ábrahám, Engländer H., Grünfeld S. faker., Klein A., Moskovits Eliezer, Östreicher Áron, Pollák Ignác 2-2, Landau Ez., Spitz Mayer 1.50-1.50, Berkovits B., Deutsch J., Gelbermann Izr., Halpert H., Weisz József 1-1.

Demecser: Ehrenreich Adolf 10, Glück Hermann 6, Ehrenreich Gy. 5, Glück Ede, Groszmann Herman 4-4, Groszmann Mór, id. Weisz Herman 3-3, Weisz Mátyás 2.6, Braun Béla, Beck H., Ehrenreich J., Glück Emil, Glück Ernő, Groszmann Sám., Gelbmann Sám., Ganzfried J., Gunders Hermann, Leicht Mór, Müller Dávid, Penner Mór, Schwarcz Herman, Weisz József 2-2, Weisz L., 1.50, Braun F., Glück Zs., Glück B., Groszmann J., Gubner Simon, Klein I., Leicht E., Leicht B., Leichtmann H., Roth J., Roth H., Weisz Sámuel, Weisz Sie 1-1.

Körösladány: Ungár E. 2.60, Licht M., Schwarcz M. 2-2, Schwarcz J. 2.50, Schwarcz E., Weisz I. 1.50-1.50, Weisz K. 1.40, Gerő M. 1.20, Kohn M., Weisz J. 1-1, Ulmer Z., 0.40.

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

AZ ABAUJSZÁNTÓI ORTH. HITKOZSÉG kántor-metszői állásra pályázatot hirdet. Kellően felszerelt pályázatok, kor és családi állapot megjelölésével, legkésőbb nov. 1-ig alulírott elnökhöz küldendők.
Stern Adolf, Engel Péter
titkár. elnök.

Apróhirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. *Allást keresőknek* szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sipucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

LÖWINGER SAMUEL, Kaba, házasságközvetítő. Minden információt kibír. Válaszbélyegyet kér.

INTELLIGENS, szimpátikus, jó megjelenésű özvegy, előkelő családból, jömenetelű gyárüzem tulajdonosa, ötvenes években, jó módú feleséget keres. Levelek „Jó férj” jelígre a kiadóba kéretnek.

HITOKTATÓ, nőtlen, ki az összes héber tárgyokban és német nyelvben való biztos sikerű oktatásban, valamint a hitközségi jegyzői ügykezelésben alapos gyakorlati és előnyösen bevált módszerrel bír, elsőrendű bizonyítványokkal rendelkezik, keres azonnalra hitoktatói és jegyzői állást. Ajánlatok „Tóra és Derecherecz” jelígre e lap kiadóhivatalába kéretnek.

TALMUDTUDÓS intelligens bócher állást keres szigorúan vallásos híveknél, 12-15 éves fiúk oktatására. Tanít *gemóre-rasit*, valamint polgári iskolai tantárgyakat. „Hádárva” jelíge.

FÉLNAPI takarítást vállalnék egyszerűbb helyen, hol vikszelés nincs. Szíves megkeresők adják le címüket a lap kiadóhivatalában.

FÜSZER-, VAS- ÉS RÖVIDÁRU szakmában jártas fiatal segéd állást keres. Cím: Weinberger Sándor, Sopron, Várkerület 64.

KERESEK azonnalra mérlegképes, nőtlen könyvelőt, ki gyors- és gépírásban is perfek. Üvégszakmában jártasak előnyben. Sajátkezűleg írt ajánlatok *Bolgár Jenő*. Budapest, Tátra u. 5 küldendők.

SZÉP PAPIRHÉJÚ diót à 85 fillér, aprószemű fehér babot (Zvergelbohnen), sólethez legjobbnak, à 44 fillér szállít postacsomagban is, utánvétellel, *Mandl Márton, Gyöngyös*.

EPILEPSZIÁS ember, 5 gyermekes családapá, kit 2 hete családjával együtt kilakoltattak, a hittestvérek támogatását kéri. Adományok Krémer Mór, Conti u. 23-ba küldendők.

NÉMET KISSASSZONYT, vallásos keresek egy fiú és egy leánykához. Családias bánásmód biztosítva. Cím kettőslappal a kiadóhivatalban.

OLCSÓ orth. kóser házikoszt privátnál. Bpest, Kisfaludi u. 24, f. 4.

FIATAL rőfőségéd, ki a férfiszöveget szakmában jártas, azonnali belépésre állást keres. Cím: özv. Löwinger Lajosné, Csorna, Arany János u. 3.

TELJES KOSZTNAPOKKAL 3-4 tizenhat éven felüli bócher felvétel. Müller rabbi, Jánoshalma.

FIATAL SZABÓSEGÉD állást keres. Férfikonfekció-üzletben hosszú éveket dolgozott, mint jó eladó, jó bizonyítványokkal rendelkezik. Spiegelné, Thököly út 61.

ZSIDÓ minden-szakácsnét keresek, aki perfektil főz, háztartásban segítőkész, hosszú bizonyítványokkal rendelkezik. Spiegelné, Thököly út 61.

JÓ ZSIDÓHÁZBÓL származó leányt felvonnék, aki főzni is tud. Mindenes leány van. Ajánlatok igény megjelöléssel. Családi bánásmód biztosítva. Kohn Vilmos, Balatonszemes.

ELVÁLLALNÁM gyerekeknek ivritől gemóreig való tanítását, esetleg üzletben is segítőkésznék. Ellátással és szerény fizetéssel. Jelíge: „Talmudista”.

FRANCIA-NÉMET nevelőnőt keresek 12 éves leányomhoz azonnalra. Cím a kiadóban.

Felelős szerkesztő és kiadóhivatali igazgató:
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

אלגנטיות יידישע צייטונג

ב'ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Nemes Marcelltól Hirig Simonig

Négy apró mozaikot rakunk össze a szerdai esti lapokból, mind a négy látzólag teljesen elütő egymástól, de valóságban összefüzi őket a golisznak nevezett zsidó sorsra való rávilágító momentum.

Jánoshalmáról indult el a nagyvilágba a samesz fia 12 éves korában s amikor 64 éves korában elhunyt, mint magyar nemes, a művészek kiváló mentorát, Magyarországon képzőművészetének fejedelmi bölkezűségű mecénását temetik el a római katolikus rítus szerint. Mint Klein Mózes kezdte a vagyonyűjtést s mint Nemes Marcell az összegyűjtött vagyon szülőhazájának adományozta. Kitérésének őszinteségét azzal is dokumentálta, hogy pompás miseruha-gyűjteménye volt s mesés értékű múkincsekkel telt kápolnát rendezett be. Nagy vagyonát szorgalommal, üzleti élelmességgel s szívóssággal, szóval zsidó őseitől eredő sajátossággal s erényekkel szerezte és az eredményt nem a zsidó ősök utódainak hagyta. A bölcs Kajhelesz töprengése különösen megkapóan szól hozzánk az ő esetéből. „Van akinek I-ten gazdagságot, kincseket s tisztelgetést adott és nem szűkölködik semmiben, amit kíván s I-ten nem ad neki erőt, hogy élvezze, hanem az idegen élvezzi. Üresség s súlyos kör ez” (6. fej. 2.). Mély igazság az — és amit a bibliai bölcselő az egyénről mond, sokszor az egész zsidóságra alkalmazható. Erényeket, gazdag szellemi életet produkál a zsidóság egyes egyénekben, zsidó létük jelenti lelki képletüket, őseiktől öröklött tehetségük következtében jutnak a gazdagság, a társadalmi tekintély verőfényes magaslatához, ahol minden vágyuk teljesülhet és ime az eredmény mégis az, hogy nem a zsidóságnak jut egy ily élet nagy értéke, hanem „az idegen öröklé”. Ürességnek s sú-

lyos kórságnak nevezi ezt az állapotot Kajhelesz. Mutatja, hogy elvész a zsidó közösség számára az egyén, akinek szívében az ősekhöz való ragaszkodás csak üres szó. És erős lelki zsidókra van szükség, amikor a gyűlölet roncsoló betegsége dul a társadalomban, amely a zsidó hitel-hagyást még mindig úgy kezeli, mint belépőjegyet az előkelőség csarnokába.

Talán nem is olyan önértetnélküli, a külvilág ellenállhatatlan, elzsidótlánító hatásának kitétt zsidó réteg, mint inkább gyenge és puha. Ezt bizonyítja, amit Jehudi Menuhin, a 13 éves gyermekművésszel kapcsolatban tapasztalunk. Az Amerikából itt hangversenyző gyermek meghódította az egész közönséget, csodatehetségnek minősítik, páratlan művészek. És a pesti zsidók zöme büszke reá, a produkcióját ekstázisban megtapsoló közönségben egy statisztikai Röntgenvizsgálat rendkívül sok kitértet is megállapítana, mert a kitérték marannuszi zsidó önértete ilyenkor éli ki magát. Büszkék a zsidók, hogy egy zsidó gyermek képes ilyesmire, nagy megelégedéssel látják, hogy tiszta héber a neve s fanyar humorral mondják, milyen jó volna, ha Jehudi Menuchin fellépése után az itteni jehudiknek is jutna már egy kis — *menüchó*. Nagy élvezettel mondogatják, hogy a nagy művész egyik leánytestvérét *Chefciba*-nak s a másikat *Jaltá*-nak nevezik, tudják, hogy ezek szép héber nevek, bár nem is sejtik, hogy *Jesájó* próféta a zsidóság jövőjét látja abban, hogy megtérésükkel kiérdemlik a *Chefcibó* („kedvem van benné”) nevet s azt sem sejtik, hogy *Jalta* asszony, *Rav Nachmon* híres babiloniai amóra felesége, a talmudtudósok előtt milyen ismert, okossága s törvénytudása által. A félnék önértetnek

örülnek, hogy a nagy művészek való hódolás jogcíme alatt zsidó önértetük tápot nyer s remélik, hogy a nemzsidó környezet is belátja előbb-utóbb, hogy oly népet amelynek ily kiválóságai vannak, nem szabad gyűlölni.

De vajjon a zsidóság megbecsülését vonja-e maga után, ha egyes zsidó tehetségek kiválnak? Erre megféle az a pör, amely most lejátszódott a törvényszéken a *Zsidó Lexikon* körül. A lexikonban mint kitért zsidó szerepelt egy elhunyt professzor, akinek fia most rágalmazásért beperelte a lexikon szerkesztőségét, hogy apjáról ily lealázó hirt közöl, mintha zsidó származású volna. Pedig abban a műben természetesen felvonul mindaz a nagy szellemi érték, amit zsidó kiválóságok száza képviselnek és a professzor fia mégis sértésnek veszi, ha apja, ilyen társaságban szerepel. És ha a bíróság felmentő ítéletet hozott s meg is állapította, hogy a zsidóság mégis csak bevett felekezeti, — mindez nem változtat a mentalitáson, amely a törvényszéknel benyújtott panaszból megnyilatkozik.

S amíg a hivatalos Magyarország egy kitért zsidónak, a nagy közönség egy teljesen zsidó nevű művészeti zseninek hódol, addig a magyar diákság egy része „*Hirig Simon*” neve alatt szervezkedik elszánt csapatát — a zsidó diákoknak az egyetemről való kiverésére. Ennek a *Hirig*nek is teljesen zsidó neve van, akárcsak Jehudi Menuchinak. Mert, hogy *Hirig* nem egyéb, mint annak a hangoztatása, hogy jó volna a zsidók között egy kis öldöklést (hereg, hargenolás) rendezni, az bizonyos. Hogy a zsidó milyen áldozatkész mecénása a hazának, hogy a

zsidó milyen kiváló művész tud lenni — ez nem tartja vissza Hirig fivágjait zsidó-heccektől. A zsidó diákok tanulni akarnak? Épen ezért még kell akadályozni. Ha nem akar-nának tanulni, akkor más. Naivitás feltételezni, hogy a zsidógyűlölet csökkenni fog, ha bebizonyítjuk, mennyi kiválóság rejlik a zsidóság-ban, épen ellenkezőleg, a zsidó kivá-lóság csak olaj a gyűlölet tüze-re.

Négy kis mozaikot raktunk össze egyetlen nap eseményeiből. Felvo-nultak előttünk a kitért zsidó, a zsi-dó zseni, a zsidósággal gyanúsított felperes és a verekedő tényérsipkás, mind — Nemes Marcellől Hirig Si-monig — azt tanítja: a zsidó gólúsz ellenszere csak a belső, a zsidó val-lás gyakorlatából s a zsidó szellemi életből táplálkozó zsidó önértzet lehet.

A palesztinai helyzet

— Tiltakozások és nyilatkozatok —

Az angol kormány legutóbbi nyilatkozata, amely a palesztinai bevándorlást beszűnteti, egyre na-gyobb izgalmat kelt az egész vi-lágon.

A sors iróniája, hogy a szocia-lista kormány, amelyre a palesztinai munkások oly biztosan szá-mítottak, betiltja a bevándorlást és emiatt a konzervatív párt ve-zérei megtámadják. A volt kon-zervatív kormány három minisz-tere: *Baldwin, Chamberlain* és *Amery* ugyanis nyílt levelet ad-tak közre a kormány ellen. Azzal vádolják meg, hogy nem tett meg mindent a zsidó-arab viszony megjavítására és hogy Angliának 12 év óta folytatott Palesztina-politikáját megváltoztatta.

A liberális párt vezére, *Lloyd George*, a háború alatti miniszter-elnök, rendkívül élesen bírálja a kormány eljárását, amely oka lesz annak, ha „perfid Albionról” (szószegő Anglia) fognak megint beszélni Európában. Reméli, hogy a kormány revízió alá veszi utolsó nyilatkozatát, mert az ed-dig követett politika nem jelent az arabokkal szemben igazságtá-lanságot.

Smuts tábornok, aki 1917-ben, amikor a Balfour-deklarációt ki-adta a kormány, hadügyminiszter

volt, Délafrikából sürgőnyt kül-dött a miniszterelnöknek, amely-ben nyugtalanságának ad kifeje-zést az új politika felett. Sürgő-nyét a következőkkel fejezi be: „Követelem az angol kormánytól a leghatározottabban, hogy adjon ki oly nyilatkozatot, hogy a Bal-four-deklaráció által vállalt köte-lességet hűségesen teljesíteni fog-já s Palesztina politikáját ilyen irányban megváltoztatja.” A pa-lesztinai nemzeti tanács éleshan-gú proklamációt bocsátott ki. Azt mondja: a kormány kijelentése megszegése annak a történeti fo-gadalomnak, amelyet az angol nép a zsidóságnak tett, mert föld nélkül s bevándorlás nélkül, nincs nemzeti otthon, amit Anglia ígért. A palesztinai zsidóság nem fog semmiféle alkotmányosdiba bele-menni, amely jogait csorbítja. Appellál az egész művelt világra s az egész világ zsidóságának támo-gatását kéri.

Warburg M. Félix, az amerikai zsidóság egyik vezére, a Jewish Agency adminisztratív bizottsá-gának elnöke nyílt levelet bocsá-tott ki, lemondása okáról. A le-vélben hivatkozik azokra a tár-gyalásokra, amelyeket angol fele-lős férfiakkal folytatott s a levele folyamán igen élesen az angol mi-

niszterelnököt kétszínűséggel s a gyarmatügyi minisztert, Lord *Passfield*-et azzal vádolja, hogy egyszerűen félrevezette őt (*War-burgot*).

A Jewish Agency egy német-oroszországi kiválósága, *Wassermann* bankdirektor kijelenti, hogy az angol kormány deklarációja da-cára elég tér nyílik a zsidó munka számára.

Justin Godart, volt francia mi-niszter a következő nyilatkozatot tette: „Anglia megbosszulja ma-gát, amiért a Népszövetség elítél-te előrelátás hiányát az 1929. augusztus havában kitört véreng-zések idején. Most megtagaja a Balfour-deklarációt s megtagadja az ebből folyó kötelezettséget. A mandátumot aláíró hatalmak a mandátum e megsértését a hágai nemzetközi bíróság elé viszik. Anglia mandátuma kétséssé lett.”

Székely Jenő

női-, férfi- és gyermek-

fehérenemű

és gyermekruha

különlegességek üzlete

IV., Petőfi Sándor ucca 9.

Telefon: Aut. 890-46.

Dob-u. 27.

szám alatt épülő

5 emeletes bér-

házban még

néhány

1 és 2

szobás

összkomfortos

lakás

kiadó

Legmagasabb kalóriájú felsősziléziai porosz szenet

kétéves száraz aprított bükkhasáb tűzifát,

karikafát, la gázgyári kokszot

a leggyorsabban és a legolcsóbb árak mellett szállít

NAGYBAN ÉS KICSINYBEN (vidékre nagyban)

TESSLER ENDRE - BUDAPEST

Városi iroda:

V. BERLINI-TÉR 5. SZÁM.

TELEFON: AUT. 225-76.

Raktár:

Batthyány-téri alsó dunai rakodópárt.

TELEFON: AUT. 534-95.

Szombaton zárva!

Petri államtitkár és az orthodoxia

A szegedi ünnepek alkalmá-ból a koránnyzó *Petri* Pál kul-tuszminiszteriumi államtitkárt a II. fizetési osztályba nevezte ki, nagyméltóságú címmel. A kitiün-tetés az orthodoxia körében nagy meglepődést kelt. Petri államtit-kár többéves működésével a leg-szebb módon bizonyította be, hogy érzi-e van az orthodoxia vallási érdekei iránt s az illetékes körök minden felterjesztését a leg-nagyobb jóindulattal intézi.

A kitiüntetett iránti tisztelet s ragaszkodás jegyében folyt le az

az üdvözlés is, amelynek az or-thodoxia egy tisztelgő küldöttsége adott kifejezést. A küldöttség tagjai voltak: *Frankl* Adolf felső-házi tag, irodai elnök, *Hartstein* Lajos, az orth. iroda ügyvezető al-elnöke, óbudai *Freudiger* Abra-hám, a budapesti orth. hitközség elnöke, dr. *Reiner* Imre, az orth. közp. iroda jogtanácsosa, *Frankl* Adolf s *Hartstein* Lajos kiemelték üdvözlő beszédekben, hogy ő nagyméltósága milyen sokszor kö-telezte hálára a hazai orthodoxiát, kegyes jóindulatával, igazságsze-

retével s továbbra is kérték jó-akaratait s támogatását az ortho-doxia ügyei iránt.

Az államtitkárnak láthatólag jól esett az óváció s megköszönve a jókívánásokat, kifejtette, hogy a haza üdvét tartja szem előtt, amikor támogatja azokat, akik a valláshoz való ragaszkodásukkal az állami rend megbízható táma-szai. Ép ezért a jövőben is, úgy mint eddig, az orthodox zsidóság ügyét fel fogja karolni.

A küldöttség nagy meglepődés-sel fogadta a kegyes szavakat.

A naptárreform ellen

Mint ismeretes, a Népszövetség által tervbevett naptárreform sze-rint az év tizenhárom 28—28 na-pos hónapból állana s minden hó elseje vasárnap lenne. Mivel azon-ban 13×28 csak 364, az év hossza pedig 365, ill. szökőévben 366 nap, a hiány pótlására minden év végén 1, ill. 2 „név nélküli”, u. n. *blanko*-napot iktatnának be. Vagyis: a ti-zenharmadik hónap 28-ik napját, a szombatot, nem követné a vasárnap, hanem a szombat után 1 vagy 2 „név nélküli” nap következnek s csak azután jönne a vasárnap (amely azonban ténylegesen a hét-főnek, ill. keddek felel meg). Ez azt vonná maga után, hogy a *sábosz* nem lenne azonos a szombattal, ha-nem a „név nélküli” napok betoldása által évről-évre vándorolna. Zürich-

FIGYELEM!

Értesítem, a t. fogyasztó kö-zöniséget, hogy **Dob-utca 37.** alatt a közműt SCHWARTZ-téle konyhában **orth. kóser**

kávézót és étkezdét

nyitottam. — Hogy mindenki-nek hozzáférhető legyen, a **legminimálisabb árakon**

szolgálom ki t. vendégeimet.

Leves, főzelék, tészta P — 76

Leves, hús, főzelék, tészta 1.30

Elsőrangú tiszta konyha!

Pontos kiszolgálás!

A Hittestvérek szives párt-fogását kéri

WEISZ JENŐ

ben bizottság alakult, mely a ván-dor-szombat elleni tiltakozás de-monstrálására az egész világ zsidó-ságától aláírásokat gyűjtött. Nálunk az Orth Központi Iroda gyűjtötte össze az aláírásokat és elküldte Zü-richbe. Hasonlóképp járt el a Kon-gresszusi Iroda is.

A *Magyar Külügyi Társaság* hétfőre egybehívta az egyes fele-kezetek képviselőit, szakférfia-kat, tudósokat, hogy ismertessék álláspontjukat a naptárreform kérdésében. *Legelsősorban a her-cegprimás álláspontját ismertet-ték, aki írásbelileg a legkategorí-kusabban kijelentette, hogy a kérdés nem szabályozható az egy-ház hozzájárulása nélkül és le-szögezte, hogy a katolikus egyház a reform életbeléptetése ellen fog-lal állást.* Hasonló értelemben nyilatkozott a jelen volt *Raffay* Sándor püspök, az evangélikus egyház részéről. Az értekezletre meghívott tudósok, csillagászok és szakférfiak tudományos, szak-szerű véleménye ugyancsak a naptárreform ellen szől.

Frankl Adolf a hazai orthodox zsidóság nevében szögezte le álláspontját a tervbe vett reform

ellen és bejelentette, hogy a világ zsidósága erőteljes ellenakcióba fogott, mert a naptárújítás meg-bolygatná a zsidó vallás bibliai heti pihenőnapját, a szombatot.

A kongresszusi zsidóság részé-ről dr. *Gábor* Gyula ország. irodai alelnök csatlakozott *Frankl* véle-ményéhez és a neológia nevében leszögezte álláspontját a reform ellen.

Amin értesülünk, határozatba ment, hogy az összes érdekeltsé-gek álláspontjukat írásban is is-merteni fogják, amelyből majd kialakul az állásfoglalás, melyet az ország a reform ügyében kép-viselni fog. *A jelek szerint Ma-gyarország egyöntetűen a naptár-reform ellen fog felsorakozni.*

I Magas Tátra!

Egyetlen megbízható
orth. נשך pensió,
mely egész éven át üzemben van.
Téli szezonon át 10%, kedvezmény!

Schreiber Mór

Tatranska Lomnica (Tátralomnica)
Bugach villa.

Nagy ágyterítő és függönyvásár

Függőnygrenadin, 150 cm széles . . . P 2.20

Függőny Matras kelme, 130 cm széles P 2.40

Dupla ágyterítő . . . . . P 17.—

LÖWY ARTHUR fonal- és kézimunkaüzletei, Budapest,
VII. Király-u. 15. V. Llnó. kr. 25

Szlovenszkői levél

A Machziké Jesivósz szervezési munkája igen öröndetes módon halad előre. A hitközségek legtöbbje — a tervezett jesivanapon kívül — már az ünnepek alatt is felajánlott egy szombat, ill. egy ünnepnapot a M. J. javára. Az erről Érsekújvárra a központhoz érkező jelentések szép eredményekről számolnak be. Kis hitközségek és oly hitközségek is, kik nagyszámú jesivát tartanak fenn, jelentékeny összegeket hoztak össze a M. J. részére. Így pl. Galánta ok 2000, Komárom 1000, Nagymegyér 700, Nagyszombat 2500, Pöstyén 4000, Szered 1500, stb. Nagy lelkesedéssel folyik mindenfelé a munka, vállvetve dolgoznak a rabbik a bálbatimmal, helyicsoportjuk megszervezésén. A már közölt helyeken kívül megalakult Pöstyénben a M. J. helyicsoportja. Az erősen látogatott gyűlést Weber Kálmán főrabbi hívta egybe. A főt. egybehívó lelkes beszédében fejtegette az önálló M. J. egyesület szükségességét és sürgősségét és felhívta a jelenlevőket a helyicsoport megalakítására. A gyűlés nagy lelkesedéssel tett eleget a felhívásnak és megalakította a helyicsoportot. Elhatározták, hogy évente legkevesebb 5000 ok-t juttatnak a M. J.-nak. A pozsonyi Orth. Közp. Irodában f. hó 27-én főt. Weber Kálmán elnökletével konferencia volt, amelyen az Iroda részéről a M. J. legmesszebbmenő támogatása lett elhatározva. Az Iroda körlevélileg felszólítja a hitközségeket, hogy mindegyikük alakítsanak helyicsoportokat és

az akció sikerét minden rendelkezésre álló eszközzel mozdítsák elő. Az értekezleten többek között főt. Schreiber Akiba pozsonyi főrabbi, Ehrenfeld irodai alelnök s Schwarz Henrik főtítkárt vettek részt.

A galantai jesiva

volt tanítványainak III. évi közgyűlése ünnepélyes keretben folyt le. A nagygyűlésen résztvevők zöme már pénteken érkezett meg, hogy a szombatot a szeretett mester körében tölthessék. Buchsbaum főrabbi ájtatos előimádkozása és a saboszalakomák alkalmával asztalánál nyújtott szellemi táplálék még sokáig felejthetetlen élmény lesz a jelenvolt tanítványok emlékében.

Vasárnap déli fél 2 óraker nyitotta meg a közgyűlést Buchsbaum Józsuá főrabbi, 250 volt növendék jelenlétében. 1½ óráig tartó, bibliai és talmudi citátumokkal átszótt, hatalmas beszédben méltatta az összejövetel jelentőségét s örömeinek adott kifejezést a szerényen megindult, de öröndetes fejlődő akció fölött, amelynek keretében a régi növendékek segítségére siettek az ő alma-materüknek, a galantai jesivának. Buzdítja a volt növendégeit szorgalmas tanulásra, egymás kö-

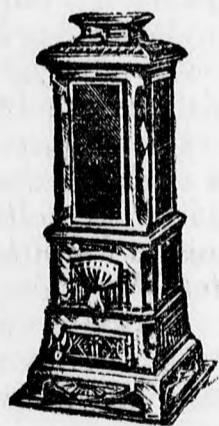
zötti szolidaritásra és az egyesület felvirágoztatására. Grünwald Adolf egyesületi elnök köszöntő beszéde után felszóltak: Schwarz József alelnök (Komarnó), Falk Gyula, Fleischmann Gáspár, Krausz Adolf (Szerdahely), Löwy Fülöp alelnök (Bratislava), Dreisinger Sándor (Miskolc), Bock Gyula (Nyitra), Müller Sándor titkárt (Bratislava).

Este שבת- traktátusra szijum volt, amely alkalommal a főrabbi és Grünwald Adolf mélyenszántó előadásokat tartottak.

Mint követeendő példa felemlítendő, hogy számos volt növendék, akik nem jöhettek el az aszifóra, elküldték az utiköltséget kitevő összeget a jesivasegély céljaira. (Magyar postacsekk-kontó: Buchsbaum Józsuá, Galánta, C. S. R. 13.118. sz., csehszlovák kontó: B. J., Galánta, 106.921 Brno.)

Vásárhelyi Károly
szobafestő és mázoló
a legmodernebb festéstől
a legolcsóbb festésig
olcsó és jutányos áron vállal.
Cím:
Rákoshegy, Szilágyi u. 6.

— Megbízható szőrmeáru cég:
Beivárosi Szűcsáruház, IV. kerület,
Hammermayer Károly ucca 4. —

Legjobbak a
Swoboda-féle
„Automat“ és
„Tantal“ kályhák
kandallók és
fűtőbetétek

Swoboda Alajos és Társai
Bpest, Andrassy-ut 14.

להתודע ולהגלות
שבעת יצא ממכש הדפוס לאור עולם ספרי
דבי רב מכיק הגאון האמיתי מרן ר' ישעי'
ולבערשטיין זקוקל שהי אבדקיק וואסצען
ספרי מעשי למלך חיב על הרמבים וכל
המבקש דבר ה' והתלמידים והמכריו ואוהביו
יסו על תו דלמטה:
Silberstein J. főrabbiné, Uác.

Katzburg Salamon
könyvnyomdája
Budapest, Dob ucca 28.
Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista néber nyomtatványokban.
מקבל להדפוס ספרים ביופי ובמחיר נמוך

— Pártoljuk a szombattartó kereskedőt és iparosát, hogy munkaalkalmat nyújthasson a munkakeresőknek!

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38.
I. em. Párizsi Áruházal szemben. 25 éves működés.

Hajszálak kiirtása arcról, karról, szaplók, pattanások, összes szépséghibák kezelése. — Szemölcsirtás. Arcápolás, bérletrendszer. — Miracle hajeltávolító szer szétküldése utasítással. Minden eddig felülmúl! Díjtalan tanácsadás. (Prospektus).

Elutazásunk Jeruzsálemből

— Utijegyzetek —

Jeruzsálem, 5690 Ijar 23
Hétfőn este érkezünk vissza Jeruzsálembé. Itt már az a szomorú hír fogadott bennünket, hogy az agg chacham Alfandri lázas. A munkácsi főrabbial azonnal oda siettünk és amint a sovűajsz-ra megjelent cikkemben írtam, szellemileg teljesen friss volt és haszkomót adott a főrabbi megjelenésénél 3 művére. Reggel ismét odamentünk, de akkor már csak a lelke elszállása után távoztunk onnan. Még aznap volt a temetés, ezekre menő tömeg részvéte mellett. Négy cikkre való adatom van feljegyzéseimben csodálatos életéről, 50 évi damaszkuszi főrabbi működéséről, de nem akarom kedves útítársamat, a nagy tudású Zucker Salamon főrabbit megelőzni, ki az agg szentéről kimerítő életrajtot készült kiadni. Ő alaposabb munkát fog végezni.

Mielőtt elutaztunk, meglátogattuk a Har Czajim-on (Scopus hegyen) épült egyetemet. Az ott látottakkól csak a világ legnagyobb zsidó könyvtárát akarom felemlíteni. 250.000 könyv van itt praktikus rendezésben, könnyen áttekinthetőn elhelyezve, világos, tűzbiztos, óriási termekben. Itt minden elképzelhető zsidó könyv található. Legjobban csodáltuk a több mint 2000 régi zsidó kéziratot tartalmazó gyűjteményt. Alapját egy gazdag lengyelországi zsidó, szenvedélyes kéziratgyűjtő és kitűnő bibliografus, saját felbecsülhetetlen gyűjteményének odaajándékozásával teremtette meg. Áldozatkészsége ezzel nem merült ki, hanem most is ő vezeti, rendezi és kezeli teljesen önzetlenül a könyvtár ezen részét. Fáradságot és időt nem kímélve, nagy elfoglaltsága dacára, egymásután rakta elénk a legritkább, az elmúlt századok nagyjainak kéziratait. Hogy csak néhányat említsék: a Bész Jajszéf, a Bartennüro, a Rit Algazi, az Alséch, a Seloh autogramjait csodáljuk egymásután. (Az egyetemen szemben elfoglalt orthodox álláspont közismert, fölösleges fejtegetnem.)
Innen meglátogatjuk Dóvid Hamelch sírját, mely a Czión hegyén van. A vár szűk sikátorjai között érünk oda; mohamedán mecset van felette, melynek egyik oldalfalának egy része vaskerítéssel van helyettesítve; ezen keresztül látjuk a sírt. Zöld selyem brokáttal van fedve, arany arab betűs himzésekkel. A kerítés mellett kezdünk a nagy kirá-

lyunk szoltáraiból fohászokdni. A munkácsi főrabbi, ki családfáját Dávid királyig tudja visszavezetni, érthetően extázisba került a szent ő sírjának láttára s hangosan zokogott imája közben, mire egy arab odament és leintette. Ez a brutális kegyeletsértés annyira fájt a főrabbinak, hogy azonnal eltávozott.

Erecz Jiszroél csak fájó szívvel lehet elhagyni, de ez a fájdalmas emlék még keserűbbé tette a válást. Jaffáig egy nagyobb társaság kísért bennünket a főrabbi kedvéért. A hajó már reggel óta a parttól 1 kilométernyire horgonyozott; odáig csak kis csónakok segítségével lehet eljutni. Igen romantikus a szirték között, a hullámzó tengeren, egyes társasággal megrakott imbolygó csónak. A kísérők nagy része a hajókapitány engedelmével, indulásig a hajón maradtak. Délután egy óraker csónakba szállnak és mi ut-

SKREK LIPÓT

orth. כשר

szalámigyár r.-t.

gyártmányai a
legjobbak.

Az őszi időjárás
beálltával a
vidéki szállítások
megkezdődtek.

Kérjen árjegyzéket.

Gyár és főüzlet:
Budapest, VII, Dob-u. 27
VI, Nagymező-u. 50
Miskolc-Nyiregyháza

nak indulunk. Még egy pillantást vetünk a partra; a part mentén elterülő Tel-Aviv gyönyörű épületeire, a távolba látszó hegyekre és lassan ködfátyolba borul a Szentföld... Eltávolodtunk a szent földtől a közeli viszontlátás reményében, bim-héró bejóménü, omén!

A hajón felelevenítjük egymás között emlékeinket. A munkácsi főrabbi könnyektől fátyolos szemekkel mesél az elhunyt szent barátjáról, a csodálatos öregről; feleleveníti a köztük lefolyt beszélgetéseket. Jövetelénél azzal fogadta: „Börüch átó bevajechó“ (áldott légy jövetelenednél) „üvörüch átó beczészechó“ (és áldott légy elmenésedkor). Hozzáfűzte, hogy a midrás ehhez megjegyzi és Dávid király is mondta: „Hasém jismor czészechó üvajechó méátó vead ajlom“ (a jó I-ten őrizze elmenésedet és jöveteledet mindörökké). Ugyanezen szavakkal üdvözölte a Jaffába elébe küldött levélben: a Tóra szavaival és a midrás hozzáfűzésével.

A munkácsi főrabbinak feltűnt ezen kétszer is használt midrasi kapcsolat, holott a szokásos üdvözléshez elegendő a Tórávers. Erre vonatkozólag jelenlétünkben meg is kérdezte őt, mire az aggastyán sugárzó arcával igen szellemen magyarázatot adott elő a midrás megfejtésére, de hozzátette: „adol...“ volt más célzatom is, mondta, de sem az első látogatásnál, sem a munkácsi főrabbi későbbi kérésére nem volt hajlandó azt megmondani. Ami mostan, hirtelen halála után kétszeresen fájt. Mit titkolt a szent öreg??...

Kezdünk mi találgatni. Én is előadtam szerény nézetemet: A Tóra „Börüch átó bevajechó“ üdvözlését nem tartotta elegendőnek, mert ott kapcsolatban van az elutazási üdvözlés: „Börüch átó beczészechó“, holott látnoki szellemével érezte, hogy az elutazáskor már nem lesz abban a helyzetben, hogy áldásával kísérjen, mert érezte közeli végét. Azért citálta következetesen a midras által idézett Tehilim-pószukot: „Az örökké élő I-ten őrizze kimeneledet és jöttödöt“. A szentföldi látogatók számára elutazásuk alkalmából legmegfelelőbb áldás: „Hasém jismor czészechó“ a jó I-ten oltalmazza most elutazásokat, „üvajechó“ és egykori, mielőbbi visszajöveteleket, de az a jövetel ne legyen csak átmeneti, rövid idejű, hanem: „méátó vead ajlom“, legyen maradandó és örökkétartó. Omén.

Hermann Ignác (Vác).

Napoleon és a rebbe...

— Legenda —

Napoleon, mikor már egész Nyugat- és Déleuropát lebírta és hatalma alá hajtotta és Németországot is legázolta, akár hatalmi tébolytól, akár rossz politikától vezérelve, Oroszországot, a szinte mérhetetlen cári birodalmat is jogara alá akarta kényszeríteni. El is határozta a háborút Oroszország ellen és csakhamar meg is indult a hadsereg gyűjtése és a fegyverkezés. Spanyolországtól Lengyelorszáig, akarva, nem akarva, tizezren arra kényszerültek, hogy polgári ruhájukat felcseréljék a francia uniformissal, a kenyérkereső szerszámot az embergyilkoló szűrő- és löfegyverrel.

Besorozták, „angyalbőrbe” bújtatták és lóra ültették a fiatal Simont is, egy húszéves bőchert, aki csak nemrég nősült, feleségül véve egy jómódú bálbász leányát, *Rúchelt* s aki apósa házában, Varsó mellett egy kis városban lakott.

A fiatal pár nagyon boldogan élt: anyagi gondjaik nem voltak az új házasoknak, lakást és éltelt-italt a szülőktől kaptak, pénzük is volt és Simon kora reggeltől késő estélig nyugodtan ültetett és tanulhatott. Annál nagyobb volt a csapás, hogy Simont is besorozták, még pedig lovas katonának, holott soha életében nem ült még ló hátán.

Katonáskodása első heteiben Simon kissé ügyefogyott harcosnak bizonyult, bajtársai azt is mondták, hogy kevés bátorság lakozik benne, de mikor Minszk városa alá kerültek, egyszerre megváltozott. Beleléte magát a katonáskodásba, bátorsága is mejjött, s egy alkalommal Simon önként jelentkezett valami veszélyes feladat teljesítésére.

Egy este, mikor Napoleon sátra elé őrségre vezényelték, bajtársai megkérdezték tőle hirtelen megváltozásának okát, mire Simon hittel és meggyőződéssel azt felelte: — mert tudom, hogy én épen és egészségesen fogok feleségemhez hazakerülni.

— Talán kártyát vetett neked valami vén asszony? — kérdezte nevetve a káplárja.

— Bolond kérdés, — jegyezte meg Simon röviden. — Értelmes ember, vallásos zsidó ember csak nem fordul kártyavetőnökhöz, mert hát mit tud az? Él itt a közelben népünk egyik szentéletű embere és a minap, mikor házikója előtt ellovagoltunk, én szándékkal elmaradtam a csapatától, mintha megereszkedett volna lovam nyergének hevedere. Azután beosontam a szentéletű rebbehez és mikor elpanaszoltam neki sorsomat, ő azt mondta: „Fiam, csak teljesítsd minden kötelességedet és épen és egészségesen fogod feleségedet viszontlátani.”

Simon ezt nagyon komolyan mondta, de mert zagya nyelven beszélt, összekeverve a lengyelt a zsargonnal és élénken gesztikulálva hozzá, társai nagy hahotába törtek ki. És különösen nevettek, mikor Simon, hogy jobban megértse magát, néhány rosszul kiejtett francia szót is kevert beszédébe.

De egyszerre elnémult a kacagás: a császár közben kilépett sátrából, végighallgatta Simon elbeszélését, de a katonák csak most vették észre a hatalmas imperátort, az élet és halál urát.

Napoleon pedig tudvalevően végtelenül hiszékeny volt. Szeri-száma sincs azoknak a meséknek, amiket feljegyzett róla a történelem, hogy hitt bennük. És mikor hallotta, miket beszél Simon a szentéletű rebberől, hogy az tudja a multat és előre látja a jövőt, Napoleonban nyomban megérett az elhatározás, hogy ő is felkeresi azt a rebbet.

Másnap reggelre oda is parancsolta Simont a császári sátor elé, hogy őt a rebbehez kalauzolja, ami persze meg is történt. Napoleon a legegyszerűbb uniformist vette magára, hogy külseje el ne árulja kilétét és csak egy hadsegédétől kísértetve, Simonnal a rebbe házikója elé

kalauzoltatta magát.

Egyszerű házikó volt, mindössze két szobával és csak a legszükségesebb bútortárral berendezve. Annál több volt benne a könyv; hatalmas foliások egész tömege sorakozott a polcokon, vagy feküdt az egyszerű fenyőfa-asztalokon.

Amikor az egyszerű katonatisztnak látszó Napoleon az alacsony szobába lépett, az ősz rebbe ezt az áldást mondta: „*Dicsértésél, Urunk, I-tenünk, a világ királya, aki fenségéből földi embernek is adtál.*” Majd mélyen meghajolt a tiszt előtt és kérdezte: „Mit parancsol a franciák hatalmas császára, aki immár a világ fölött uralkodik?”

És látván a császár megdöbbenését, így folytatta:

— Ne csodálkozz, uram, hogy ismerlek; jöttöd már évekkkel ezelőtt tudtomra adatott. Fohászokdram is a Mindenhatóhoz, hogy térítsen el a szándékodtól, de hiába. Ma északa sziporkázva felfénylő csillagot fogsz látni, mely épen oly hamar le is fog áldozni; ez a csillag a te csillagod. Perzselő forróság és esontfagyasztó hideg, tűz és víz fog elled szövetkezni, császár. És távol hazádtól, elhagyatottan fogsz meghalni te, akit most sok százezer ember hódolattal vesz körül.

Napoleon, elémülten ettől a jóslattól, lóra kapott és elvágatott; később, mikor kissé megnyugodott, magaámitás kedvéért gonyolódni kezdett az ősz rebbe fölött, de alig pár hónappal később, mikor Moszkvát felgyújtották az oroszok és a Krembe bevonult császárnak menekülnie kellett; mikor repült vele a szán a végtelen hószivatagon át, mely ezernyi ezer megfagyott katonájának temetője lett; mikor Elba szigetére és később, mikor minden elveszett, Szent Ilona szigetére száműzték: akkor bizony észbe jutott az agg rebbe jóslata és fájjalta, hogy annak idején gonyolódott fölötté.

Simonon is beteljesedett a rebbe jóslata. Jóllehet sok csatában vett részt, a háború után jó egészségben hazakerült feleségéhez és még sok esztendeig boldog életet élt vele.

Weisz Mór orthodox sütődéje
keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára

Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: József 423-65.

Tarhonya, makaróni és levestészták a legújabb gyártmányaim.

Gyors és pontos kiszolgálás! Kérjen árjegyzéket!

Pogány asszony s zsidó házasság-törvény

Mint egy külföldi lapban olvassuk, egy bombay-i hindu bírónak nemrégén ítélni kellett egy roppant komplikált válóperben. Megjelent előtte *Aba Sipfiorova* asszony, egy dúsgazdag hindunó s perbe fogta hitese urát, *Gerson Mozes Penkert*, egy galíciai származású zsidó férfit. Férjével négy évvel ezelőtt Londonban ismerkedett meg, ahol egy főiskola hallgatói voltak mindketten. Házasságot kötöttek s Bombayba költöztek a szép exotikus asszony, dúsgazdag budhavallású szüleikhez. Néhány évig boldog egyetértésben éltek, amíg aztán egy szép napon a férfit elfogta a vágy, régi hazája s zsidó milió után.

„Nem tagadom, eleinte boldog voltam feleségemmel, noha mindig idegennek éreztem magam ebben a környezetben” — mondotta a bírónak. Azután megismerkedett egy zsidólánnyal, amire az asszony mélyen megsértve ott hagyta őt, s panaszt emelt férje ellen a bíróság előtt, hogy így megakadályozza férje második házasságát. A bíró meghallgatta a házasságleket. A férj azt han-

goztatta, hogy a zsidó törvény értelmében, ha a felesége nem tér vissza hozzá, úgy ő jogosítva van minden további nélkül egy második házasságot kötni. A bíró erre behatódiban érdeklődött a zsidó törvény iránt s Penker annyi buzgalommal s szóközi készséggel teljesítette a bíró kívánságát, hogy ez csodálkozva kérdezte, nem volt-e előbb ügyvéd? Penker azt válaszolta, hogy ügyvéd ugyan nem volt, azonban talmudot tanult s különben is fia egy talmudtudós rabbinak.

Három napig tartott a tárgyalás s a vita, a zsidó férj s a budhista asszony között s a bíró

nem tudott dönteni az ügyben. Végül is visszavonult a többi bírákkal tanácskozára, melynek eredményeképpen a bíró a következőket jelentette ki:

— Az alperes rabbinikus védekezése olyan meggyőző erejű s az általa citált zsidó törvény olyan világos, hogy arra a meggyőződéssre jutott, hogy ez a zsidó törvény *át van hatva humánus alapelvoktól* s ezért azon a véleményen van, hogy a vádlottat nem hindu, hanem a zsidó törvény alapján kell kezelni. Mindenesetre, mielőtt végleg döntene ez ügyben, ajánlja a megegyezést...

Mint ahogy azonban a büszke hindu asszony nem akart visszatérni férjéhez, a bíró a zsidó törvény szerint ítélezett: *azáltal, hogy az asszony elhagyta férjét s nem akar hozzá visszatérni, önként feloldotta a házasságot s a férje ennek következtében jogosítva van újabb házasságot kötni.*

Eddig szól a külföldi lap híradása. Ugyilátszik Miszter Penker ügyes ember: a hindu bíróval elhitette, hogy az ő esetére vonatkozik az ellenszegülő (*majredesz*) asszony törvénye. Pedig a zsidó törvény szerint, ott, ahol nem lehet szó *get-ről*, nem volt érvényes házasságkötés sem. A budhista asszony cselekedete azonban rokonszenvesebb volt, mint a galíciai miszteré.

Csodaszép parókák

Tartós ondulás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hölgyfodrász
Budapest
VI. Andrassy-ut 19
Telefon Aut. 199-10

Zsidó humor

I-ten eltöltötte az első embert a tudás fájától, amely őt megtanítja a jó és a rossz megkülönböztetésére s csak azután olvasható az Örökkévaló szava: „nem jó az embernek egyedül lenni”. Miért? Az Úr tudta, hogyha *Ódom* a tudás fájából eszik s különbséget fog tenni jó és rossz között. — sohasem fog megházasodni...

A Tóráról az van mondva: „a napok hosszúsága van jobbában, haljában gazdagság s tisztetés”. Ezt a mondást némely partiera is lehet alkalmazni, amikor öreg volt a menyasszony és ellensúlyozni kellett a korát nagy hozománnyal s ilymódon valósult meg, hogy a jobbában a napok sokasága van, haljában gazdagság s tekintélytadó vagyon.

Rabbi *Menáchem* As-hoz panaszra jött egyik híve. „Din tórát akarok tartani X. Y.-nal. Megállapodtunk, hogy pénzt megyünk „csinálni”. Ő

lesz a rebbe, én pedig a sámesz. A jövedelemben pedig egyformán osztokodunk. Most pedig a „rebbet megadom” 60 százalékot, nekem pedig 40 százalékot adott. Itéljen a rabbi úr!”

„Ez nem is din tóra, nem per”, — felel a rabbi. Legközelebb megint elmentek, te leszel a „rebbet” és ő a sámesz. És akkor te veszel 60 százalékot, neki pedig adsz 40 százalékot és kvittek vagytok.

Egyike a legszebb zsidó szokásoknak, hogy ha szegény leány kiházásítására gyűjtenek, minden zsidó ad. A hozomány-gyűjtés neve: „*hachnószasz kaló*”. E kifejezés tulajdonképpen „a menyasszony jövedelmét” jelenti. De hát a kiházásítás kiadást jelent, nem pedig jövedelmet. Mi értelme lehet tehát a „menyasszony jövedelme” kifejezésnek? Egy vándorló szegény, aki adománygyűjtés útján állandó törzsvendégünk volt, azonban megtanított a hachnószasz kaló szavak értelmére. Egyszer be-toppant és elmondta, hogy — leá-

nyát kiházásítja. Természetesen ez csak ürügy s jogcím volt nagyobb adományokra. Ő nála a kiházásítás hangoztatása valóban nem volt egyéb, mint hachnószasz kaló = a menyasszony révén szerzett jövedelem.

Stein Zoltán (Szerencs).

minden festőművész

Képeit.

BUDAPEST-IV.
KÁROLY KIRÁLY UT 28 • GERLÓCZY U. 5

HIREFK

NAPTÁR

Sábosz Lech-lechó, Chesvon 10.

Gyertyagyújtás (Bpest): 4 óra 20 p.

שבת kimenetele " 5 " 10 "

יום וזמן סריאת שבת: 8.15

OLVASÓINKHOZ! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése 1. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja befizetés postafutárképzésként az új úton (50.791 sz.); külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok őrli ki.)

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldünk és kérjük azoknak szives bevállását.

— AZ ORTH. KÖZP. BIZOTT-SÁGOT a Központi Iroda keddre, nov. 4-re egybehívta Budapestre.

— HITKÖZSÉGI VISZÁLYOK KÖRÜL. A pápai hitközség ügyeit, mint annak idején jelentettük, egy a minisztérium utasítására a Központi Iroda által mindkét pártból kinevezett vegyes intéző-bizottság vezeti. A volt vezetőség legújabb kormánybiztos kinevezését kérte a kultuszminisztériumtól. Amint halljuk, a minisztérium a kérelmet nem teljesíti. — Az ungvári hitközségben dúló viszály békés megoldására ismét van remény. — A beregszászi hitközség ügyeinek vezetésére kormánybiztost neveztek ki. — A kassai hitközség vezetőségét új választás kiírására szólítja fel a bratiszlavai központi iroda úján érkezett rendelet.

— MAJSE RABÉNU SIRHEGYÉT ELAKARJÁK ADNI. Jeruzsálemből jelentik: Beduin sejkék, akik azt állítják, hogy *Nebó* hegye, melyen *Mózes* ismeretlen sírhelye van, — az ő tulajdonukat képezi, a nekünk oly drága hegyet 1500 font sterlingért a franciskánus barátoknak kínálták fel, akik azonban visszautasították az ajánlatot. *Nebó* hegyéről *Devórim* 34-ik fejezetében a köv. olvassuk: „És Mózes felment *Nebaj* hegyére, a Jerichó előtti hegyecsúcsra, és az Ur megmutatta neki az egész országot és így szólt: Ez az ország, amelyet Avróhom, Jiczchok és Jákajvna esküvel leköltöttem, mondván: Gyermekednek adom ezt az országot; szemeddel

láttad, de magad nem vonulhatsz be oda. S meghalt Majse, az Ur szolgálója, Moab országában, az Ur szavai szerint. S elhantolta őt a völgyben, *Bézs Péor*-ral szemben s senki sem ismerte meg a sírját egész a mai napig.“

— ANTISZEMITÁK MENEDÉKÉT KERESNEK A ZSINAGÓGÁBAN. *Szimchasz Tajró* napján teherautó futott be Frankfurtba harminc acélsisakossal. Sétájuk közben beleütköztek egy nagyobb kommunista csoportba. Azonnal verekedés kezdődött közöttük, amelynek során két acélsisakos már súlyosan megsbesült, a többiek nagy szorultságukban egy újukba eső zsinagógába menekültek. A zsinagógában épen i-tentisztele volt és az átjatskodók az első pillanatban azt hitték, hogy Hitler katonái az i-tentiszteleket akarják megzavarni. Már majdnem pánik tört ki, amikor a megijedt antiszemiták megmagyarázták, hogy miről van szó és védelmet kértek a zsidóktól. A templom elöljárósága azonnal intézkedett, hogy az acélsisakosokat egy oldaltérembe rejtsék el, egyben azonnal értesítették a rendőrséget, amely hamarosan ki is vonult és fegyveresen fedezte az acélsisakosok visszavonulását a teherautójukhoz.

— A PESTI IZR. HITKÖZSÉG vasárnap délelőtt *Stern Samu* m. kir. udvari tanácsos, hitközségi elnök elnökelte a rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen az elnök mindenekelőtt beszámolt a hitközség munkásságáról és különösen a nagy építkezési program végrehajtásáról. *A rendkívüli közgyűlés ezután egyhangulag, közfelkiáltással megválasztotta Eppler Sándor* eddigi főtitkár helyettesét a pesti izr. hitközség új főtitkárává, akit *Stern Samu* elnök meleg szavakkal méltózt, hangoztatva, hogy 23 évi működésének eredményei méltóvá te-

szik erre az állásra. *Eppler Sándor* az új főtitkár meghatott szavakkal köszönte meg egyhangú megválasztását. Az elnök bejelentette ezután, hogy az előjáróság dr. *Munkácsi Ernő* hitközségi ügyészt a hitközség főügyészévé nevezte ki. Ugyancsak egyhangulag, közfelkiáltással választotta meg a közgyűlés a hitközség új rabbijává dr. *Hevesi Ferenc* székesfehérvári főrabbit. A rendkívüli közgyűlés további napirendjén a hitközségi alkalmazottak szolgálati és fegyelmi szabályzatának, továbbá az újjászervezendő nyugdíjpénztár alapszabályainak megalkotása szerepelt. A közgyűlés ezután egyhangulag elfogadta az összes elterjesztett javaslatokat, köztük a Bethlen-téri templom építésére vonatkozó javaslatot is.

— **Megbízható szőrmeárú cég: Belvárosi Szűcsárház, IV. kerület, Kammermayer Károly ucca 4.**

— AZ AGUDA SZERVEZKEDESE KOLOZSVÁRON. *Kolozsvárról* írják a *Zsidó Ujság*-nak: Az itteni ifjúsági Aguda-egyesület, (*Ceiré Agudasz Jiszroel*), amelynek megszervezése Freund (Nagyvárad), Rosenzweig Emánuel hitközségi elnök, Jolles E., Rotter I. Ch. urak érdeme, s amelyet az ifjúság közül *Lichtenstein A.*, *Michalovits Ch.*, *Rosenzweig G.*, *Weinstein Sz.*, *Bikszenspaner M.*, *Friedländer B.*, *Goldstein M.*, *Izsák Ch.*, *Weisz F.* vezetnek, az elmúlt ünnepeken nagy propaganda-összejevetelt rendeztek, amelyen *Fisch Jesájó* (Nagyvárad) nagy lelkesítő beszédet tartott. *Szimchasz tajró* délután pedig nagy vallási lakomát rendeztek a jesivákba induló bőche-rek tiszteletére, amely alkalommal *Michalovits Ch.* és *Rotter Ch. J.* méltatta az összejevetelnek a Tóraszeretet ébresztése körüli fontosságát. Ünnepe után megindult az akció az idősebbek Aguda-szervezetének megalapozására.

Paróka

külnlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolálás, alakítások
Olcsó árak

Altschüler
Bp. VII., Csányi ucca 12
(Király ucca sarok)
Telefon: József 310-79.

— **KÜLDÖTTSEGEK POZSONYBAN.** Professzor *Masaryk*, a cseh-szlóvak köztársaság elnöke meglátogatta Pozsonyt, amely alkalommal az orthodoxia részéről *Schreiber Akiba* főrabbi és *Weber Kálmán* országos elnök üdvözölték. A szlovenszkói neologia („*Jesurun*” szövetség) részéről dr. *Stein Viktor* beszélt. Az elnök mindegyik küldöttség előtt hangsúlyozta, hogy a zsidóságról professzor korában vallott nézete elnök korában sem változott. Mivel dr. *Stein* arról beszélt, hogy a zsidóság hozzá van szokva a szenvedéshez, *Masaryk* kitért erre és hangsúlyozta: Önöknek nem kell szenvedni, ép úgy mint más polgárnak sem, törekedni kell arra, amit mindenki kíván: „tisztességes megélhetés és szabadság“.

— A CHAZOKO MÉLTÓ ELINTÉZÉSE LONDONBAN. A londoni orthodox hitközség (*Adasz Jiszroel*) rabbija, dr. *Avigdor Schönfeld* elhunyt s halás hitközsége fiát, *Salamont* jelölte ki utódjának, aki most a jeles trnavai (Nagyszombat) jesiván folytatja tanulmányait. Addig, amíg állását elfoglalhatja, a hitközség megválasztotta a berlini *Adasz Jiszroel* rabbijának fiát, dr. *Eli Munkot*, aki elfogadta az állást és *Jajmkipürkor* tartott beköszöntőjében hangsúlyozta, hogy működését ideiglenesen tekinti *Schönfeld* *Salamon* hivatal-foglalásáig, de addig teljes odaadással fogja gondozni a reabizott hitközség vallási ügyeit.

— **Kilósruha házilag kezelve chlór nátkül mosva „FAVORIT“**

— **VILLAMOS „ÉRÜV“ KASSÁN.** Kassáról jelentik: Az itteni hitközség már évek óta fátadozik, hogy szombati érüvet létesítsen a városban, ami eddig azonban különböző technikái és vallási nehézségekbe ütközött. Több évi tanulmányozás után *Herskovits Adolfnak* sikerült egy villamosberendezésű érüv-készüléket konstruálni, mely úgy a vallási, mint a hatósági előírásoknak megfelel. A kassai *bézdin* megvizsgálta a találmányt s megállapította, hogy a tervezett villamos érüv teljesen megfelel a vallási előírásoknak s így Kassán meg lesz rövidesen az érüv.

— A TISZASZALKAI AKCIÓNK javára, az eltűnt *Schwarz Zélig* menyasszony-leánya számára újabban a következő összegeket vették: *Kohn Melánia* és *Liebermann Mariska* gyűjtése, *Sárospatak* 33, *Orth. Izr. Hitközség*, *Kunszentmiklós* (gyűjtés) 23.40. Összesen P 56.40. — *A már kimutatott gyűjtésekkel együtt: P 629.80.*

— **Megbízható szőrmeárú cég: Belvárosi Szűcsárház, IV. kerület, Kammermayer Károly ucca 4.**

— A PÁPAI FŐRABBI EMLÉKE. (*Levél*.) *Chesvon 29-én* lesz *Rabbi Semüel Gottlieb* főrabbinak (*Semüel ben Ríchómó*) z. c. l., annyi rajongó tanítvány szeretett mesterének, *Jahrzeit-ja*. Sokan vagyunk az országban, akiknek viszonyai következtében lehetetlen lesz ez alkalommal, amint kellene, elzárandokolni a megboldogult sírházhoz s onnan megerősödést nyerni az élet küzdelmeihez és a zsidó vallásosságához. Ez a körülmény fakasztja azt az óhajt, hogy a volt tanítványok szorosabb kapcsolatot létesítsenek egymás között, mert ez a kapcsolat lenne legjobb bizonyíték amellett, hogy a szeretett mester szellemé él bennünk. Mindjárt kijelentem, hogy egy lelki szövetség létesítésére gondolok. E szövetségnek kizárólag a *Rebbe* szellemében való együttes működés volna a cél. Első teendője volna az elhunyt főrabbi kézíratait nyomda útján az összes tanítványainak szellemi táplálékává tenni. A mester kiadványait műveit terjeszteni kellene azután szélesebb körben is. Az új egyesülés célja volna továbbá, a *Jahrzeitra* az egész saszú áttanulmányozni. Ajánlom, hogy pápai barátaink foglalkozzanak a kérdéssel. *Groszmann Endre* (Nagyéc).

— A NAGYBEREZNAI TÁRGYALÁS. A nagybereznai járásbíró előtt egy „könnyű testisértés“ ügyét tárgyalják, amelynek vádlottja két zsidó házál s amelynek az ottani esendőrség egy antiszemita orvos segítségével alattomos módon rituális vérvád színezetet adott. A tárgyalást elhalasztották, mert kiderült, hogy nincs is panaszos, mivel az egyik „áldozat“ anyja kijelentette, hogy nem tud semmiről, nem tudja mit akarnak tőle.

— A HUSZTI FŐRABBI ÉDESANNYJA ELHUNYT. *Husztról* jelentik: *Chajlhamajéd*-kor, csütörtökön este gyászír futott végig hitközségünkön: főrabbin nagy tisztelettel körülvett anyja 92 éves korában meghalt. *Az elhunyt matróna jámborságáról és tóraszeretéről csodákat beszélnek; a vallásos zsidónő ritka mintaképe volt.* Másnap temették. A főrabbin kívül második fia, *Duschinszky*, budapesti kereskedő búcsúztatta. — **תנצ"ה**

ח"ש kis formátum (Varsó 5627)
12 kötetben, továbbá
אורים ותומים על ח"פ
2 kötetben (Wien 1819) eladó
Cim a kiadóhivatalban.

— **LEÁNYEGYESÜLETI ÉLET.** *Érsekujpárról* írják: Az *Aguda-leányegyesület* szokásos szombati összejövetelén a hetiszakaszok a *ceenó-üreenó*-ból való felolvasása után *Gelb Sári* vallásos tárgyú felolvasást tartott. Utána *Lövy Mimi* bibliai idézetekkel tarkított beszédben az egylettől elbúcsúzott. A beszéd elérékenyítette a leányokat, kiknek nevében *Quitt Szerén* a távozó elnöknőnek, az egyesület alapítása és fejlesztése körül szerzett érdemeiért köszönetet mondott. Ezután új tisztikart választottak: *Quitt Matild* elnök, *Baum Frida* pénztáros, *Grosz Aranka* titkár, *Gelb Sári* könyvtáros.

— **HALÁLESET.** *Bonyhádról* írják: *Szerdán* elhunyt községünk egyik jelentékeny talmudtudósa *R. Reüvén Lövy* z. c. l. A megboldogult kedvelt tanítványa volt a *Kszáv Szajfer*-nek és később a *Sévet Szajfer*-nek. Éveken keresztül a *sasz-chevra* előadója volt. *Pressburger* főrabbi búcsúztatta. — **תנצ"ה**

— **Tálliszok s egyéb hegyszerek elsőrendű és olcsó tisztítója:**

„FAVORIT“.

— **SIRKÓAVATÁS NAGYVÁRADON.** Vasárnap, f. hó 26-án avatták fel *Gutfried Simon* nagyváradi kereskedő sirkövéit. A beszédet az elhunyt sógora *Rubinstein József* jánosvári főrabbi tartotta s élénk színekben ecsetelte az elhunyt Tóraszeretettét, üdvös működését a hitközségi s a *sasz-chevrai* élet terén.

→ MOS!
→ FEST!
→ TISZTIT!

„FAVORIT“
Laudon-utca 12. — (Andrássy-ut 9.)
Telefon Aut. 270-14.

Üzlethelyiséggel és lakással rendelkező egyéneknek helyben és vidéken képviseletet adok.

— MI A NEVED? ... felirat alatt mult számunkban közölt rejtvény megfejtése az, hogy az illető neve **היים** volt. A rejtvény megszövegezése a talmudi kifejezésnek **רישומה סוכה** variálásán alapszik. A **סוכה** szó vége adja a keresett név elejét **ה**, az eleje a név végét **ים** és ha a középső betű (**י**) 20-at jelent értékét 2 egyenlő (10—10) részre osztjuk, két **יוד** (**י**) betűt kapunk és ezzel megvan a teljes **היים** név. Ezt a nevet a maga egészében megtaláljuk az „élő I-ten” **אלקים חיים** kifejezésben.

A talányt megfejtették: Kornfeld Dezső (Dusnok), Eisler Béla (Budapest), Klein Ernő (Sály), Spitzer Béla (Makó), Friedmann I. M. (Emőd), Grosz Zoltán és Nándor (Alsóvadász), Roth Elek (Istenmezej), Jungreis Amrom (Gyöngyös), Birnbaum Jenő (Putnok), Salamon Mór és Rubinstein Hermann (Mezőkovácsháza), Weisz József (Onga), Mandel Ezekiel (Téglás), Friedmann Andor (Tolna), Weinberger Mór (Fehérgyarmat), Paplanos Márkusz (Nagyecsed), ifj. Grossmann Hermann (Demecser), Wiesler Károly (Tiszasszöllős), Kluger Mór (Cellőmölk), Ungár Miklós (Érsekvadkert), Koppel Gusztáv (Győr), Glück Lázár (Tarcal), Ehrmann Chájim és Szender (Szombathely), Bráver Piroška és Fleischmann Éva (Makó), Lövinger Fanny (Budapest), Márkus Gizella (Nógrádbercel), Duschinsky Jenő (Rákospalota), Hercz Vilmos (Kobersdorf), Adler Dávid (Várpalota), Kalisch Benjámín (Galanta), Altmann Sándor (Szendrő), Weisz Sándor (Tiszakeszi), Paplanos Sándor (Kisvárd), Strausz Mór (Kenczellő), Gansl Márton és Vilmos (Nógrádbercel), Galandauer Edith (Soltvadkert), Schwarz Juda (Nagykároly), Bodanzky Judit (Pápa), Goldstein László és Jolán (Gönc), Löwy Jenő (Aszód), Rosman Hermann (Sátoraljaújhely), Berkovits József (B-ujfalú), Guttmann Miklós (Nyirbátor), Schwarz Lajos (Sárospatak), Fogel Zoltán (Nyírlövő), Briszk Dávid (Gönc), Diamant Emil, Nándor és Adolf (Ibrány), Kornfeld Mór (Nyíresaholy), Jungreis Malke (Fehérgyarmat), Zimmermann Lipót, Sándor, Samu (Edelény), Müller Mihály (Sátoraljaújhely), Grosz Dezső (Vásárosnamény), Grosz Bernát (Kobersdorf), Kohn Majse (Abádszalók), Frieder E. (Pápatészér), Fischmann Izraél (Megyaszó), Katz Piroška (Kaposvár), Schnitzler Malke és Frádl (Püspökladány), Reinitz Jenő és Ferenc (Nagykálló), Mandl Márton (Gyöngyös), Spitzer Sámuel, Neumann József (Sátoraljaújhely).

— R. ÓSER ANSEL ADLER Z. C. L. *Dunaföldvár*ról jelentik: Az ősi típusú balbósz-talmidchóhomok egyik legterebélyesebb hajtása dőlt ki az elmult szombat az élők sorából. R. Óser Ansel kiterjedt családjának gyászában osztozik a helybeli töráhu zsidóság, melynek az elhunyt bölcs vezetője, mestere volt; betöltvén a tb. rabbi-helyettes tisztességét. 75 éves volt. R. Zekl Pollák és fia: R. Majse Pollák, továbbá a Sévet Szajfer, R. Koppel Reich (Verbó), R. Michel Pápa (Dunaszerdahely) jesiváin szerezte mély tudását. *Könyv nélkül tudta az egész sasz*; a köréje gyülekezők siürje eredményeként évenként két szijumot tartott. Pakson temették. A heszpedet tartotta *Strasser* tiszafüredi főrabbi, utána az elhunyt fia: *Adler Armin* és veje *Eckstein Wolf* (Budapest) beszéltek. A dunaföldvári orthodoxok veszteségét *Raab Fülöp* tolmacsolta. — **תנינה**

— A HUSZTI AGUDASZ BACHURIM bészhamidrosában *Hajsano rabbi* éjjelen *széfer tóra* avatás volt. Az ünnepély *Davidovits* Salamon lakásán kezdődött, honnan a számos résztvevők ünnepélyes menetben vitték a Tórát az ifjúsági imaházba. A közbeeső házak ablakai ki voltak világítva. Szoltárok élénklése után Löwy S. egyleti rabbi, Rappaport Henrik, Wilhelm S. és Braun R. beszéltek hatásosan.

— BRISZ, BARMICZVÓ ÉS ELJEGYZÉS EGY CSALÁDBAN. Tornáról (C. S. R.) írják nekünk: Hármassaládi örömet ünnepelt *Wieder Bernát*, hitközségünk érdemes elnöke. *Sabosz beresisz* napján a *kvater*-tisztjét töltötte be sógorának, *Guttmann József*nek újszülött fiánál. A szeüdasz miczvo alkalmából *Tannenbaum* főrabbi és fia *Reb Semüel* dajon; az örömapa, valamint a kvater mondtak tórát. — Másnap délután impozáns és mégis intim ünnepély keretében *Wieder Bernát Margitka* leánya eljegyezte magát *Schön József* nagyszöllősi malomtulajdonos fiával, *Adolf*tal, aki tartalmaz s szép charifisz-beszédjével vezette be az eljegyzést. Utána a főrabbi, a dajon, a menyasszony apja és nagybátyja R. Dóvid *Guttmann* beszéltek. Az ünnepségen résztvettek a Schön-család (Tiszaujlak), a Katz-család (Beregzász) és a Friedmann-család (Huszt). — A legutóbbi szombat pedig az egész hitközség megjelent az elnöke házában s üdvözölte legfiatalabb fiának (*Eliezer*) barmiczvója alkalmával, amikor is az ifjú nagy hatást keltő charifeszt s magideszt mondott. — **ב"ז**

Egy bibliai hadvezér négybetűs neve (rejtvény)

שם כן ארבע אותיות

Beküldte: *Drexler Béla*, Szendrő.

נהלתי לפני צנח

היו לי בני ארבעה

הראשון והשני היו לאב

הרביעי והשני היו לרב

השלישי עם הרביעי יהו

הסרו כלילה כל סחר

Hadat vezényeltem egykor, négy fiam is volt, az első és a második apa lett, a 4-ik s a második rabbi lett a harmadik s a negyedik együtt megszüntették az éjjeli rettegést. Szerdáig beérkező megfejtők neveit a jövő számban hozzuk.

— CHASZAM SAJFER UCCA POZSONYBAN. Amint multheti „A pozsonyi Aguda-ifjuság ünnepe” c. hírünkben is kitiünik, a zsidónegyed területén egy ucca a „*Chaszam Szajfer ucca*” nevet kapta. Egy kis uccáról van itt szó, amely a palotaszerűen újjaépített *Eddhof* és a *Vár-út* között terül el.

— SZIJUM BONYHÁDON. A bonyhádi sasz-chevra a megdicsőült *R. Majse Pollák* főrabbi *Jahrzeit*-jának előestéjén, szombat este, szokásos *szijum hasasz*-ünnepélyt rendezett. *R. Avrohom Galandauer* előadó elmés *hadron*-fejtegetését *melave malke*-lakoma követte, melyen számos *divré tóra* elhangzott. Töb-bek között beszéltek: *Pollák A.* rabbi (a megdicsőült fia), *Pressburger Aron* főrabbi; *Stern Gerson* marosludasi főrabbi. A rendezésért *Galandauer Gyula*, *Hermann Mózes* és *Pollák Ignác* uraknak jár dicséret.

Családi hírek

Schwarz Berta, *Schwarz József* egyleti rabbi leánya, *Oradea*, *Klein Ignác*, *Érmihályfalva* jegyesek.

Springer Piroška, *Nyiregyháza*, *Lieff Márton*, *Debrecen*, jegyesek.

Glattstein Ellát *Mezőcsát*ról eljegyezte *Fuchs Vilmos*, *Tokaj*.

Weingarten Bella, *Paks*, *Grün Armin*, *Ófehértó*, jegyesek.

Schatz Menyhért, *Bpest—Párizs* és *Lichtmann Jolán*, *Bpest*, jegyesek.

Szerkesztői üzenetek

N. A. SZERENCs: 1917 jan. 3 = tévész 9. — EMÖD: 1. Igen. 2. Ha jó. — SAJTÓHIBA: Multheti paksi cikkünkben a 3-ik oldal 3-ik hasábjában az első bekezdés helyesen így hangzik: „Élete vége felé aranyos humora valami mosolygó rezignációvá nemesült át”. — BUDAPEST: 1888 dec. 31 = tévész 27. — „P. BÓCHER”: Nem használhatjuk.

A királyi vő

7. Irta: Dr. Lehmann. Fordította: Moskovitsné Weisz Amália

A rabbi felszólalása nagy hatást keltett ugyan, de egy idősebb hitközségi tag ellenvetésére, hogy ily szegény hitközség nem adhat egy ismeretlen leányért három-ezer forintot, mind kitartottak eredeti álláspontjuknál. Csak a hitközség legfiatalabb tagja, Reb Menáchem vonta ki magát a többség közül, azzal a kijelentéssel, hogy ha már mindenki vonakodik az összeg megadásától, akkor ő egyedül fogja kiváltani azt a leányt. E kijelentést nagy örömmel vették tudomásul, a rabbi pedig alldását adta Reb Menáchemra.

Haza menve Reb Menáchem közölte tervét feleségével, ki boldog volt, hogy férje ily nemes dolgot cselekszik. És most már pénzt véve magához, elindult a vezér küldöncével. Utközben egy korcsmához értek, hol *Vatiszlávv*al találkozott. Reb Menáchem leolvasta előtte a hármezer forintot, mely összeg átvétele után elővezette Esztert azzal a kijelentéssel, hogy vigyázzon reá, mint a szeme fényére.

Reb Menáchem, pedig jó cselekedetének tudatában, boldogan vezette haza Esztert, hol felesége, *Gitele* nagyon kedvesen fogadta, majd meglepődve Eszter szépségén, így kiáltott fel:

— Oh, te szegény leányka, ki ily fiatal, szép és kedves vagy, mily sokat kellett szenvedned már!

— Örökké szolgálni foglak benneteket, mivel annyit áldoztatok értem és minden erőmből igyekszni fogok jóságokat kérdelemni.

— Nem, gyermekem — válaszolta *Gitele* szeretettel. — I-ten nem áldott meg bennünket gyermekekkel, így most te leszen gyermekünk.

Eszter nagyon hamar megszokott Reb Menáchem házában. Sokszor mesélt anyjáról és apjáról, ki nagy *lamdon* (tudós) volt, de azt mindig elhallgatta, hogy a királyi palotában is évekig tartózkodott, attól félve, hogy az nyilvánosságára kerülve, eljutna a királyhoz is, ki rögtön visszavitetné, mi által újból ki lenne téve azon zaklatásoknak, hogy hitét elhagyja.

Oly nyugodtan érezte magát Eszter Reb Menáchem házában és oly boldog volt, hogy nem is vágyódott már vissza a régi kényelem után.

Boldogsága azonban nem tartott sokáig, mert Reb Menáchem felesége, elkezdett gyengélkedni, ágynak esett. Sokáig betegeskedett, míg egy alkalommal magához hívta férjét, így szólt hozzá:

— Érzem, hogy már nem bírom sokáig...

— Ugyan, ne beszélj ilyeneket — szakította félbe beszédében Reb Menáchem, ki könnyeit alig bírta visszafojtani fájaldalmában.

— Mit segit az rajtam, ha elhallgatom a valót — szólt újból *Gitele*. — Én tudom, hogy mit beszélek, a telet már bizonyára nem érem meg, azért figyelj ide. Te, ki még fiatal vagy, haláalom után ne maradj egyedül. Fogadd tanácsomat és vedd majd el Esztert, ki megérdemel egy oly jó férjet, mint te vagy.

Reb Menáchem most már sírva kérte feleségét, hogy úzze el magától az ilyen gondolatokat. *Gitele* azonban tovább folytatta — és Esztert hívta magához, akit megkért, hogy halála után menjen férjéhez. Eszter is sírva vi-gasztalta *Gitele*t, ki azonban tudta már jól, hogy hol tart. Néhány héten belül tényleg elköltözött az élők sorából.

Esztert, ki folyton sírt *Gitele* után, Reb Menáchem testvérehez vezette. Az év letelte után pedig a jó *Gitele* kívánsága szerint egybekeltek.

Boldog házasságukat a jó I-ten előbb egy kis fiúval, később egy kis leánnyal áldotta meg, kit Eszter kívánságára, *Gitelének* neveztek el.

*

Ekkortájt a vilnai zsidókra nagy gond nehezedett. A herceg, kinek birtokán éltek, százezer forintot követelt tőlük a lengyel és svéd háború fedezésére, amely összeg előteremtésére azonban képtelenek voltak. A zsidók az összeg mérséklését kérték, amit azonban a herceg azzal a kijelentéssel tagadott meg, hogyha a zsidók a kért összeget le nem fizetik, úgy egytől-egyig kiüzeti őket Vilnából.

A vilnai rabbi böjtöt hirdetett.

A város zsidóságának aprjanagya megjelent a templomban tehimint mondani. Azután újból a herceg elé akartak járulni, hogy könyörüljön meg rajtuk, de ő be sem engedte őket magához. Végső kísérletként a herceg feleségét keresték föl, remélve, hogy az ő befolyása által meg fog könyörülni rajtuk, dereményükben csatlódtak. A hercegnő sajnálkozva utasította őket vissza, hogy férje nem engedi beavatkozni ügyeibe.

Mikor Eszternek tudomására jutott, hogy nők is felkeresték a hercegnőt, kíváncsian érdeklődött férjénél a hercegnő neve iránt.

— Hát te nem tudod, hogy Évá-nak hívják és hogy a királynak a leánya? — kérde Reb Menáchem csodálkozva.

Ennek hallatára Eszter nagyon megöriült és rögtön elhatározta, hogy felkeresi a hercegnőt, az ő régi barátánóját.

— Megyek és felkeresem a hercegnőt — szólt férjéhez Eszter.

— Gondolod, célt fogsz érní nála, mikor már annyian próbálkoztak hiába?

Eszter most részletesen elmesélte élete történetét. Reb Menáchem azt végighallgatva, meglepetésében felkiáltott:

— Hisz akkor te vagy a „szép Eszter”, kinek országszerte híre volt. És nekem ily szerencsém van, hogy a feleségem lehetett, ki a királyi palotában nevelkedtél és aki életét tette kockára hitéért. Menj kedvesem és I-ten legyen segitségedre céldelérésénél. (Folyt.)

Gumiharisnyák
Fűzők
Gyógyhaskötők

és

egészségügyi cikkek

Hungária Kötőgyár R.-T.

IV., Kristóf-tér 6
VIII., Kossuth Lajos-u. 8
VIII., Utlói-út 40
I., Krisztina-tér 3

TELEFON

TELEFON

**Tomché Jesivósz ת"ח
bevételek Bpsten** (II. kim.)

Orczy-templom: Klein Márkus 18, Kohn Manó, Kövesi Ign., Schönberger Fülöp, Rosenblatt Leó 10—10, Barna Ignác, Weisz Gáspár, Feldmann Izsák, Renner Dániel, Renner Ábrahám, Róth Henrik Rombach u., Kohn J. H., Katz L. 5-5, Schlesinger S. Jakab, ifj. Mautner 10—10, Fülöp Lajos, Heiden Leó, Strauszmann Dániel, Spitzer Sándor 5—5, Spiller Ernő, Klein Dávid, dr. Ungar Sándor, Davidovics Lázár, Herczfeld Hermann, Werner Henrik 3—3, Alt-schüler Eisig, Büchler Mór, Bernát Sámuel, Klein Lipót, Sussmann Dezső, Tauber Simon, Csukai Sándor, Müller Nándor, Puncz A. Samu, dr. Kohn László, dr. Bálint J., Königsberg Ábrahám, Klein Adolf Podmaniczky uca, Frank József, Löffler Henrik, Eidlitz N., Guttmann N., Wortmann Arnold, Kohn Sámuel, Adler Jakab, Rebenwurz Izidor, Spitzer Benő, Fischer Ármín 2—2, Baum Jakab, Schlesinger Lipót, Müller Saul, Goldblatt Simon, Rosenberg Izsák, Domán Mór, Floh József, Fisch Hermann, Fischl Viktor 1—1. **Összesen 211 pengő.**

Kazinczy u. főtemplom: Dr. Goldberger Márk 2, Weingarten Salamon, Müller Dávid, Gelber Lázár 1—1. **Összesen 5 pengő.**

Schlesinger József-minjan: Schlesinger József, Schlesinger László, dr. Sebestyén Antal, Korein Dezső, dr. Lengyel Márton 2—2, Ungár Sándor 3, Schlanger Imre 5, Schlesinger Tibor, Schlesinger Albert, Schlesinger Ármín, Schlesinger Miksa, Korein Emil, Korein László, ifj. Salamonovits, Friedmann Alfréd, Friedmann Dezső, dr. Friedmann Vilmos, Ungár N., Hirschler Izidor, Rosenberg Mátyás, Bruch Sándor 1—1. **Összesen 32 pengő.**

Holló u. 1. sz. a. imaház: Schlesinger Izidor 2, Adler, Katz F. 1—1, Rubin, Adler, Liebermann, Gansel 0.50—0.50. **Összesen 6 pengő.**

Stern Saul-minjan: Glatstein Miksa, Salgótarján 5 pengő.

Vörösmarty uca 55. sz. imaház: Günsberger Ignác, Buchsbaum testvérek, Klein Mózes 2—2, Günsberger Mór, Horovitz Richárd, Ehrenfeld S., Fischer József, Holzer Ignác, Lebovits N., László N., Nuszbaum M., Róza, Strasser F., Thau Mór, Weisz Dávid, Boros Ignác, Porn, Mittler 1—1, Friedländer Ignác, Holzer Hermann, Muncsik Izidor, Parezal Ernő, Ritigwald, Szántó, Wittmann Tóbiás, Altmann Mór, Heerstein, Mandel N. 0.50—0.50. **Összesen 26 pengő.**

Apróhirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. **Allást keresők**nél szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sipucca 10. — Jelígés levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és táliszszövőde, Rombach uca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhoz megyek.

UNOKAHUGOM, amerikai honpolgárnó részére keresek jó házból való 35—40 körüli iparost, kinek komoly szándéka kimenni! Cím a kiadóban.

INTELLIGENS, szimpátiikus, jó megjelenésű özvegy, előkelő családból, jömenetelű gyárüzem tulajdonosa, ötvenes éveiben, jó módú feleséget keres. Levelek „Jó férj” jelígre a kiadóba kéretnek.

NÉMET KISASSZONYT, vallásosot keresek egy fiú és egy leánykához. Családi bánásmód biztosítva. Cím kettőslappal a kiadóhivatalban.

UTAZÓK FIGYELMÉBE! Kecskeméten állandóan kapható orth. kóser libasült és felvágottak, libamáj stb. Özv. Klein Rudolfné, Kecskemét, Rákóczi-út 5.

KERESEK háromtagú családhoz szigorúan orthodox házvezetőnőt, ki a háztartással kapcsolatos teendők elvégzésére is vállalkozik. Cím: Kácsr Ignác, Salgótarján.

27 ÉVES fiatalember, tönkrement fás, bármily elhelyezkedést keres. Házasság lehetséges. Cím: Sip u. 15, I. 14.

Ügynököknek és ismételadókknak nagy kereseti lehetőség!

Kiváló minőségű **borotválópor** eladással!
 „RASOL” 40%-os, „KUMALÁTOR” 50%-os,
 „BARBIRIN” 60%-os haszonkulcs mellett.
 Kizárólagos készítő:
„Rasol” Vegyipari Vállalat
 Budapest, VI., Sziv-utca 4. Telefon: Ant. 114-84.

MISKOLCON, a volt Blumberger-féle orth. kóser étterem ismét megnyitott. Pontos kiszolgálás.

SZÁLLITOK postán vagy vasúton orth. kóser vágott libát, hájat, zsirt, a legolcsóbb napi árban. Özv. Klein Rudolfné, Kecskemét, Rákóczi-ut 5.

GYERMEKSZERETŐ, 14 éves orthodox leány elmenne gyermekek mellé. Háztartásban segítkezik. Cím a kiadóban.

INGYEN DIÓ! Aki kitalálja, melyik (hetenkint egyszer imádkozandó) imában fordul elő 50 egyforma szó, annak küldök 1 kilo diót ingyen, ha egy 10 kg. postacsomagot rendel. **Mandl Márton, Gyöngyös.**

KERESÜNK szefárd-imaegyesületünknek **תורה ודבר**-t megvételle. Ajánlatok Spitzer Adolf gondnokhoz. Hajduböszörmény.

JÓL bevezetett orth. kóser kávémentés és étkezde, betegség miatt jutányosan eladó. Cím: Dob u. 19, fűszerület.

HITOKTATÓ, nőtlen, ki az összes héber tárgyakban és német nyelvben való biztos sikerű oktatásban, valamint a hitközségi jegyzői ügykezelésben alapos gyakorlattal és előnyösen bevált módszerrel rendelkezik, keres azonnalra hitoktatói és jegyzői állást. Ajánlatok „Tóra és Derecherez” jelígre a lap kiadóhivatalába kéretnek.

Új cipő készítését és javításokat a legjobb anyagból vállalja és szíves pártfogást kér

hitrokoni tisztelettel
Grosz Dávid cipész
KAZINCZY UCCA 14.
 orth. fiúrdó (mikvó) mellett.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
 Budapest, VII., Kertész-utca 21.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל'ץ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, VII., Sipucca 10. sz.
 Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
 Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A Központi Bizottság tanácskozása

Erőgyűjtés és seregszemle jellegét viseli magán a hazai orthodox közélet szempontjából az Orthodox Központi Bizottság egy-egy összejevele. A bizottság tagjai — elismert rabbitekintélyek s világi vezetőférfiak — a központi iroda vezetőségének referátuma alapján tiszta képet nyerhetnek az orthodoxia helyzetéről, megjegyzéseikben visszatükröződik széles rétegek kritikája, óhaja, sérelme, amelyeknek tekintetbevétele a vezetőség munkájának erkölcsi elmélyedést s lendítő erőt ad. Az e hét keddjén ülésezett Központi Bizottság tanácskozása során is szőnyegre került az orthodox közélet minden nevezetesebb kérdése és a bizottság láthatta, hogy az adott helyzetben mit lehetett elérni és bepillantást nyerhetett abba is, mily körültekintéssel, mennyi óvatossággal kell az ügyek intézésében eljárni, ha az orthodox autonómiához fűződő vallási értékeket meg akarjuk őrizni.

A tanácskozás főpontja nem lehetett más, mint ami minden orthodox összejevetelen első helyen szerepel: a *Tóra-tanulás elősegítése, terjesztése s biztosítása, a jesiva-támogatás útján.* Ez olyan pont, amelyre a *Perek* bölcseinek szava alkalmazható: *„hafóch boh vaha-fóch boh, de külo boh* — forgasd meg s mégegyszer forgasd meg, mert minden benne foglaltatik”. A jesivák növendékeinek támogatásáról állandóan kell tárgyalni, mert ennek a nagyfontosságú kérdésnek legjobb elintézésével függ össze az orthodoxia létevédeke s létjogosultsága: a Tóra-tanulás. Itt vannak rabbijaink, akik teljes önzetlenséggel s odaadással vezetik jesivájukat és gyülekezők tudásszomjas ifjak, akik a mai materialisztikus világban a szent Tan tanulmányozásának szentelik ifjuságukat egészen ideális okokból. Nem kell-e mindent megtennünk,

hogy ennyi szent buzgalom, ennyi eszményi odaadás ne korcsosodjék el anyagi elégtelenségek miatt? Az orthodoxia széles rétege érzi ezt s innen magyarázható az „Országos Tomché Jesivósz Egyesület” nagy népszerűsége s jelentős sikere a mai kedvezőtlen viszonyok ellenére. A Központi Iroda ez irányban való akciója remélhetőleg még hatékonyabbá és még gyümölcsözőbbé teszi majd az eddigi nemes fáradozást, a jesiva-támogatás terén.

A vallási törvények betartásának a mai gazdasági berendezéssel való állandó kollíziója folytán sorsdöntő fontosságú a *Somré Sabosz* mozgalom, amely az egész világ szombat-tartó társadalmát egyesíteni akarja, hogy szervezeten lépjenek fel a sabosz érdekében. Világmozgalom lett e törekvésből, amelynek vallási fontosságához kétség nem fér s amelybe Magyarország is belekapcsolódott, eredményt ígérő módon. A Központi Bizottságnak a „Somré Sabosz” ügyében hozott határozata siettetni fogja az e téren való szervezkedésnek hatósági elismertetését, aminek nyomán azután lüktetőbb tempóban folyik a hazai szombat-tartók tömörülése abból a célból, hogy a mai gazdasági életben való elhelyezkedési lehetőség ne legyen összekötve י"ח a zsidó vallás egyik legfontosabb törvényének, a szombat megszentelésének feláldozásával.

A jelenleg bekövetkezett palesztinai krízis még jobban kidomborítja a *jisüv erec jisroël* kötelezettségét, amelyet az orthodoxia a **כולל** támogatása által teljesít. Nagyön időszerű volt tehát a Központi Bizottságnak a *Rabbi Méir Baalnéz* perselyek ügyében hozott határozata. És evvel kapcsolatban beszélni kell egy másik mozgalomról is, amely „Magyar Zsidó Unió” néven indult meg a magyar neológia vezetői körében. Arról van szó, hogy a

magyar zsidóság a francia *Alliance Israélite* útján felvegye kapcsolatát a külföldi zsidósággal s ezt saját prosperitása érdekében felhasználja. A *Zsidó Ujság* már kifejezést adott ama véleményének, hogy a magyar orthodoxia nem igen lesz hajlandó belemenni, egy a párizsi *Alliance* égisze alatt meginduló szervezkedési mozgalomba, mivel az *Alliance* egy kimondottan orthodox-ellenes kultur-programot akar megvalósítani működésében. A Központi Bizottság teljesen magáévá tette a *Zsidó Ujság* álláspontját s kimondotta, hogy az orthodoxia nem vesz részt az Unióban.

A Központi Bizottság tudomást szerzett a tanácskozás folyamán a Központi Iroda ama törekvéséről, hogy több viszálykodó községben a béke megteremtését vallási bíróság (*din tajró*) útján tegye lehetővé, mert ez az egyetlen mód, amelyben orthodox vallási s hitközségi kérdéseket elintézni lehet.

Nem mindig örömdetes dologról folyt a tanácskozás, de az egyhangú határozathozatal minden ügyben azt mutatja, hogy a bizottság minden egyes tagja átérzte, hogy a hazai orthodoxia vallásosságának mily fontos sziklavára az orthodox szervezet szilárdsága, amelynek leghűségesebb őrszemei a Központi Iroda vezetői. *Az egyhangú bizalom fokozott munkára fogja serkenteni őket.*

A Központi Bizottság üléséről a következő jelentésünk számol be:

E hó 4-én tartotta rendes őszi ülését az Orthodox Központi Bizottság *Frankl Adolf* elnök, felsőházi tag elnöklété alatt az Orthodox Központi Irodában. A tanácskozásban az Iroda részéről részt vettek még *Hartstein Lajos* ügyvezető alelnök és *dr. Reiner Imre* jogtanácsos.

A Bizottság tagjai úgyszólván teljes számban megjelentek. A rabbi-